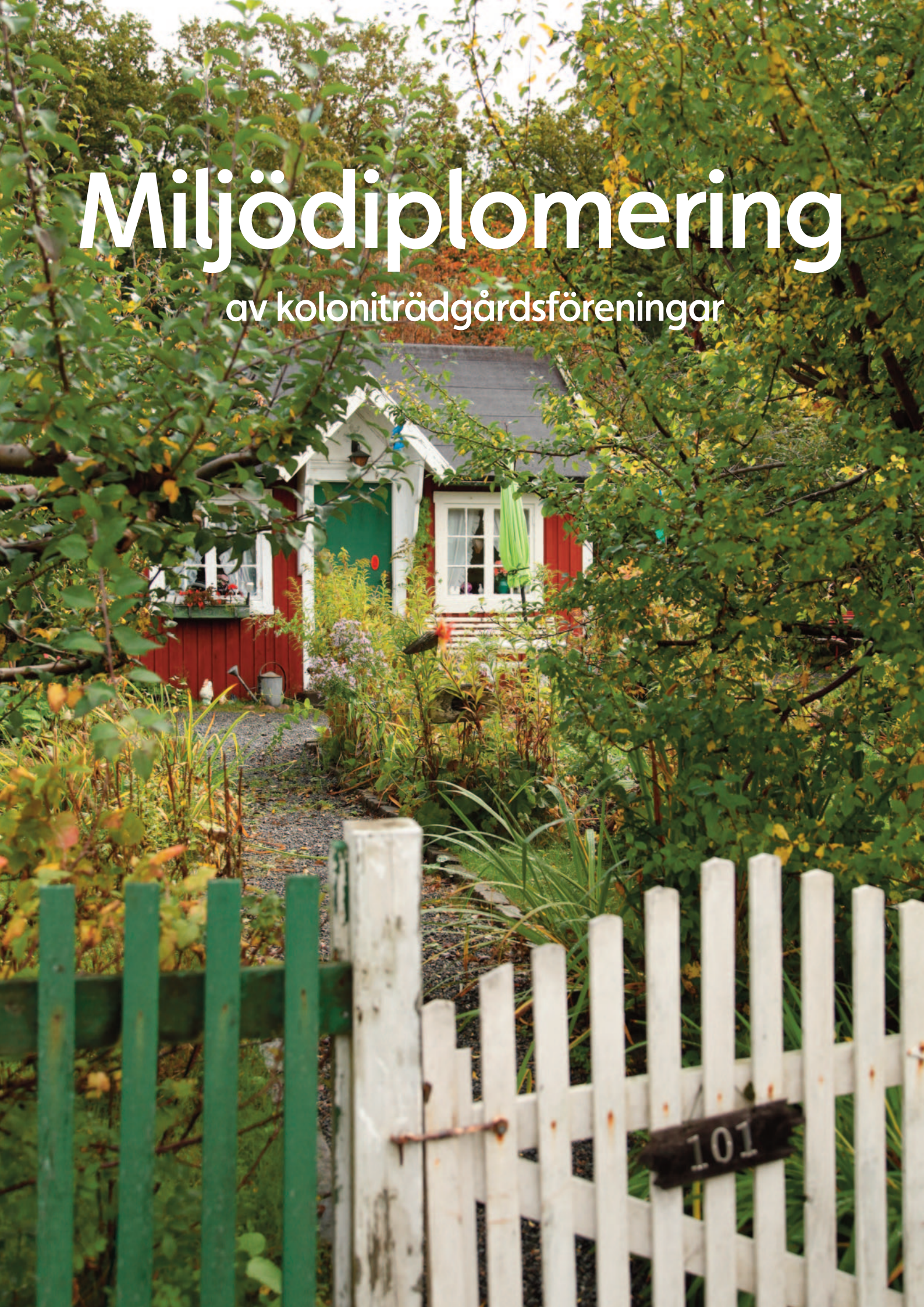

Miljödiplomering

av koloniträdgårdsföreningar

Innehåll

Förord	3
Introduktion till Miljödiplomering	4
Motivera medlemmarna!	5
Hur går det till?	5

Del 1:

Åtta kriterier för att uppnå Miljödiplomering 7

1. INFORMATION 7
2. KOMPOSTERING 7
3. JORDFÖRBÄTTRING OCH GÖDSEL 7
4. VÄXTSKYDD 7
5. BIOLOGISK MÅNGFALD 8
6. BEVATTNING, VATTEN OCH AVLOPP 8
7. ELDNING OCH GRILLNING 8
8. PRODUKTER OCH AVFALL 8

Checklista och Områdesbeskrivning 9

Del 2

Miljödiplomeringens fortsättningsnivåer:
Brons, Silver och Guld 10

- A. ORGANISATION 10
- B. JORD OCH ODLING 11
- C. BIOLOGISK MÅNGFALD 12
- D. VATTEN 13
- E. ENERGI, MATERIAL, AVFALL 14
- F. TRANSPORTER OCH MASKINER 15

Det fina diplom som föreningen får när miljödiplomeringen är uppnådd.

Redaktion Koloniträdgårdsförbundet

Ingrid Rogblad, Text och projektledning
Ulf Nilsson, Odlingsrådgivare

Referensgrupp:

Kjell Eklind, Tanto Norra
Koloniträdgårdsförening, Stockholm
Britta Gussander, Gubbängens Fritidsträdgårdar,
Stockholm
Gunilla Göran, Skrubba Koloniträdgårdsförening,
Stockholm
Kari Larsen, Björkhagens Fritidsträdgårdar,
Stockholm
Lovisa Olsson, Älvtomta Koloniträdgårdsförening,
Örebro
Eva Skaug, Älvtomta Koloniträdgårdsförening,
Örebro
Mari Winter, Tomtebo Koloniträdgårdsförening,
Umeå

Tack till Anna-Greta Stenung, Tanto Mindre
Koloniträdgårdsförening, för omsorgsfull språklig
granskning.

Foton: Ulrika Flodin Furås Koloniträdgårdsförbundet
Grafisk form: Malou Holm
Utgivare: Koloniträdgårdsförbundet 2020

Lavendel

KOLONITRÄDGÅRDSFÖRBUNDET HAR I nära 20 år erbjudit möjligheten att genom Miljödiplomering, på ett lärorikt och inspirerande sätt skapa ett hållbart koloniliv. Denna nyutgivna och uppdaterade handledning och uppdatering av allt ingående material har möjliggjorts med stöd av Naturvårdsverket.

Stort fokus ligger på biologisk mångfald med tips och idéer på åtgärder för att gynna artrikedomen bland växter och djur men även kunskap om invasiva främmande växtarter.

De koloniföreningar som redan är miljödiplomerade behåller självklart sin status och kommer att känna igen sig i innehållet i materialet. Fortsättningsstegen görs dock med det nya materialet. En referensgrupp av erfarna kolonister från miljödiplomerade föreningar har bidragit med värdefull kunskap.

Välkomna att ta ett viktigt steg för vår framtid!

Bakgrund:

Vid Koloniträdgårdsförbundets kongress 1999 beslutades att undersöka möjligheterna för någon form av "miljöcertifiering" av koloniområden. Ur projektet Kolonikultur i Skarpnäcks Stadsdelsförvaltning i Stockholm skapades ett miljöråd med Britta Gussander, Föreningen Stor-Stockholms koloniträdgårdar, Kari Larsen, Björkhagens Fritids-trädgårdar, Rose-Marie Lithén, Skarpnäcks stadsdelsförvaltning och Solveig Sidblad, Koloniträdgårdsförbundet. Denna grupp arbetade fram ett förslag till miljödiplomering. Miljödiplomeringen lanserades 2004. En uppdatering gjordes 2011 på förbundsstyrelsens uppdrag av Solveig Sidblad, Göran Svanfeldt och Leif Thorin och en omarbetning i samarbete med Studieförbundet gjordes 2012.

Introduktion till Miljödiplomering

MATERIAL

Finns på Koloniträdgårdsförbundets hemsida:
www.koloni.org/miljo-diplomering

Kan även beställas via
e-post: miljon@koloni.org
eller tel 08-556 930 80

Informationsfolder

i A5 som förklarar miljödiplomeringen.

Handledning

med beskrivna kriterier och poängsystem för miljödiplomeringens fyra nivåer.

Studieplan

för genomförandet av miljödiplomeringen, skapad i samarbete med Studieförbundet. Den gör arbetet med miljödiplomeringen till en värdefull kunskapsresa för hela föreningen.

Formulär

för redovisning:
Områdesbeskrivning,
Checklista och
Poängtabell
för högre nivåer.

Faktabank

på förbundets hemsida innehåller lästips och länkar för förkovran och fördjupning inom de olika kriterierna.

Enkät

med miljörelaterade frågor som medlemmarna ska besvara så att föreningen ska få koll på nuläget.

Våra koloniträdgårdar är fantastiska platser som sedan början av 1900-talet har givit människor möjlighet till odling och gemenskap. Till en början hade odlandet stor ekonomisk betydelse för folkhushållet – idag ser vi även betydelsen för ekologisk och social hållbarhet. Att hushålla med naturens ändliga resurser knyter alltså an till koloniträdgårdsrörelsens grundidé och våra odlare förfäder och mödrar.

Miljödiplomeringen är en metod, ett stöd och en vägledning för att utveckla medlemmarnas kunskaper och stärka samarbetet med och inom koloniföreningarna.

Miljödiplomeringen stärker kolonirörelsens ställning och kan främja den enskilda föreningens relationer med kommun och omgivande samhälle.

Smart för klimatet – och för ekonomin

Hållbara beslut är också ekonomiska. Med smart bevattningsmetod, marktäckning och tillvaratagande av regnvatten minskar föreningens vattenkostnad. Solceller kan på sikt minska kostnaden för el. Återbruk av material, utlåning av maskiner och verktyg ökar resursutnyttjandet, leder till färre och mer genomtänkta inköp, minskar transporter och mängden grovsopor.

De nationella miljömålen och Agenda 2030, globala målen

Miljödiplomeringen bidrar till att uppfylla FN:s 17 globala mål i Agenda 2030 som syftar till att rädda klimatet och säkra en hållbar utveckling. En tydlig målsättning är också att medverka till de nationella miljökvalitetsmålen – Ett rikt växt- och djurliv, Giftfri miljö och Ingen Övergödning samt bevarandet av kulturhistoriskt värdefulla miljöer.

Följande sex mål berörs direkt, men även övriga mål omfattas på olika sätt.

Mål 3 God hälsa och välbefinnande

Mål 4 God utbildning för alla

Mål 11 Hållbara städer och samhällen

Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion

Mål 13 Bekämpa klimatförändringarna

Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald

De globala målen i Agenda 2030

Rödmalva

Motivation

Att nå miljödiplomering tar tid, och det är bra. Medlemmarnas motivation är viktig för att ni ska lyckas. Successivt inspireras och engageras fler medlemmar i miljöarbetet. Prata med varandra om fördelarna med klimatsmart koloniliv, vilka kriterier ni redan uppfyller samt vad ni behöver göra för att klara miljödiplomeringen.

Anordna trevliga aktiviteter kring miljöfrågorna vid gemensamma evenemang.

Frågesport om biologisk mångfald, bygg insektshotell och fågelholkar eller anordna ett föredrag. Säkert finns det personer i föreningen med specialkompetens inom miljöområdet som kan lära ut till andra.

Beslut om att starta resan mot miljödiplomering tas demokratiskt vid årsmötet.

Hur går det till?

Bilda en miljögrupp med intresserade medlemmar i föreningen. Gör en tidplan och dela upp arbetet i gruppen. Involvera gärna andra medlemmar för olika uppgifter.

Koloniträdgårdsförbundet ger råd och stöd hela vägen till er miljödiplomering och Studiefrämjandet hjälper er att skapa bra studieverksamhet i miljödiplomeringsarbetet. Använd gärna studieplanen och gör miljödiplomeringen till en rolig och lärorik kunskapsresa i en studiecirkel där ni går igenom och uppnår kriterierna tillsammans.

När ni har klarat de 8 kriterierna, skickat in checklista och områdesbeskrivning och blivit miljödiplomerade skriver Koloniträdgårdsförbundet gemensamt med er, ett brev som berättar om detta till ansvarig i er kommun.

Dianelund

DEL 1

Åtta kriterier för att uppnå Miljödiplomering

1. INFORMATION TILL ALLA MEDLEMMAR

Föreningens medlemmar får information om föreningens miljödiplomering och vad det innebär.

Berätta vid medlemsmöten och årsmöten, på anslagstavlor, genom utskick att miljödiplomering pågår. Länka till koloni.org/miljodiplomering på föreningens hemsida. Genom att låta alla medlemmar göra webbenkäten når ni ut med information. Information ges till nya medlemmar vid kontraktsskrivning och till dem som anmäler sig till kö- och intresselista.

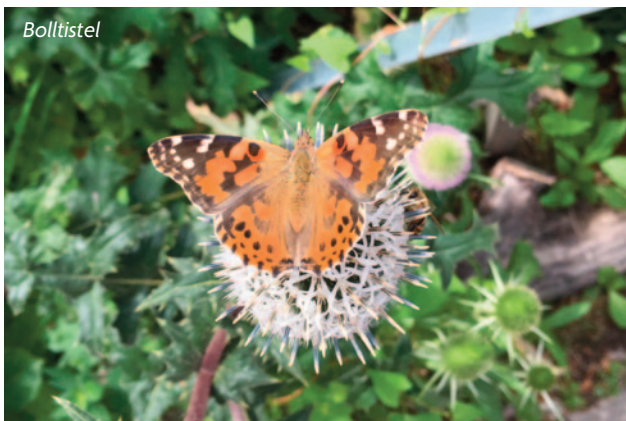
2. KOMPOSTERING

Alla medlemmar komposterar trädgårdsavfall på den egna lotten.

En levande och bördig jord behöver naturlig gödning och kompost. Låt det egna trädgårdsavfallet bli till mullrik och lucker jord genom det lokala kretsloppet där växtrester, gräs och flisade grenar blir till värdefulla resurser när de återförs till jorden. De bryts ned av mikroorganismerna och ger jorden de näringsämnen som växterna behöver och förbättrar jordens struktur och förmåga att hålla kvar vatten.

Kompostering kan göras på olika sätt, ytkompostering, direktkompostering, nedgrävning, fermentering eller i en kompost för trädgårdsavfall.

Vi avråder från gemensam kompost på grund av spridning av sjukdomar och invasiva främmande växtarter.

Bolltistel

3. JORDFÖRBÄTTRING OCH GÖDSEL

I föreningen används endast naturlig jordförbättring och gödsel – ingen konstgödning!

En frisk jord är full av liv. För att få en frisk och levande jord tillsätts organiskt material. Mikroorganismer som bakterier och svampar samarbetar med insekter och maskar för att bryta ned det organiska materialet som blir till näring och tas upp av växternas rötter.

Bra att tillföra jorden är:

- komposterat eller fermenterat trädgårds- och hushållsavfall
- stallgödsel från häst, ko, får, höns
- biokol, ben- och blodmjöl, alger och tång, vedaska
- gödselvatten baserat på näringsrika växter som nässlor, åkerfräken och vallört
- ”guldvatten” av utspädd urin (1/10)
- gröngödsling

Konstgödning är en kemiskt framställd cocktail av i första hand kväve, fosfor och kalium. Det tillsätts enbart för att växterna ska växa snabbt, men det tillför inte jorden någon näring långsiktigt. För att tillverka 1 kg konstgödsel går det åt 1 kg olja och 108 kg vatten. Under tillverkningsprocessen släpps 7 kg växthusgaser ut i atmosfären.

4. VÄXTSKYDD

Föreningen arbetar förebyggande mot skadegörare och ogräs. Endast växtskyddsmedel som är godkända för ekologisk yrkesodling används.

Växterna i trädgården kan ibland drabbas av någon typ av angrepp eller sjukdom. Ofta kan detta förhindras och lindras genom förebyggande åtgärder, som att växten har bra jord och tillgång till gödsel och vatten. Samodla gärna grönsaker och blommor. Marktäckning skyddar mot ogräs och innebär att man täcker över all öppen jord i odlingsbäddarna med fiberduk/insektsnät.

Att använda sig av växtföljd och att välja härdiga och motståndskraftiga sorter är också bra förebyggande insatser. Det är bra om nyckelpigor och andra naturliga fiender till skadedjurens trivs.

lista från KRAV i FAKTA-BANKEN

5. BIOLOGISK MÅNGFALD

Medlemmarna informeras om biologisk mångfald och invasiva arter.

Det är avgörande för planeten och vår överlevnad att livet både under och ovan jord gynnas och ges goda förutsättningar. Växter, buskar och träd, gärna gamla sorter, som avlöser varandra i blomning och frukt, ger näring till pollinerare och fåglar hela säsongen. En liten äng i ett hörn av trädgården, fågelbad och insektshotell gynnar också den biologiska mångfalden.

Invasiva främmande växtarter har kommit till Sverige med mänsklig hjälp. De har inga naturliga fiender som håller dem tillbaka utan kan konkurrera ut inhemska arter och slå ut hela ekosystem vid massförekomst. Medlemmarna informeras om vilka invasiva arter som kan förekomma och hur de kan bekämpas.

På FOR:s hemsida, www.for.se, finns aktuell och bra information även om invasiva växter. FOR, Fritidsodlingens Riksorganisation, är ett samarbetsorgan för ideella organisationer med inriktning på fritidsodling. FOR bildades år 1989 av Riksförbundet Svensk Trädgård, Koloniträdgårdsförbundet och Sällskapet Trädgårdsamatörerna.

6. BEVATTNING, VATTEN OCH AVLOPP

Alla medlemmar informeras om smart bevattning och gällande avloppsregler.

Ett varmare och torrare klimat påverkar förutsättningarna för odling. Vatten är en ändlig resurs som vi måste spara och ta vara på. Bevattning ska utföras så effektivt som möjligt och bara där det behövs. Regnvatten ska tas tillvara och grävatten frändisk och tvätt ska återanvändas för bevattning av odlingarna. Punktbevattning, droppslang och kanna bör användas istället för vattenspridare. Riktad bevattning minskar även risken för fuktrelaterade svampsjukdomar och oönskade sniglar som trivs i fuktiga miljöer. Täckodling och marktäckning kan tillämpas för att minska avdunstning. Föreningen bör införa regler för tidsbegränsad bevattning under den varma sommarperioden och generellt avråda från vattenspridare. Gräsmattor bör över huvud taget inte bevattnas. Dessa åtgärder kan också sänka föreningens vattenkostnader. Föreningen bör ha en strategi för långsiktigt hållbara avloppslösningar.

En vattenspridare gör av med 150 l vatten på 20 minuter. En varm sommardag nås växrötterna endast av ca 10 % av vattnet från spridaren – resten avdunstar.

7. ELDNING OCH GRILLNING

Föreningen har regler för eldning och förbud mot enskild eldning på lotterna.

Brandrök är hälsovådligt för människor och släpper ut koldioxid i atmosfären, i synnerhet rök från målat trä. Med lokala miljöförvaltningens tillåtelse kan dock miljödiplomerade föreningar bränna TORRT trädgårdsavfall, som inte kan komposteras eller flisas, **en gång per år**. Förutsättningen är att bränningen görs gemensamt och att det inte stör grannarna – enskild eldning på lotterna är förbjuden. Våren är bästa tidpunkten, eftersom det som ska brännas är torrast då.

Vid grillning får endast miljömärkt rapsolja-baserad tändvätska, tändpapper, tändklossar, tändblock, eltändare eller tändrör användas. Därefter kan kolresterna grävas ned och berika jorden.

8. PRODUKTER OCH AVFALL

Källsortering av allt avfall, antingen genom sorteringsmöjlighet inom området enligt kommunens möjliga fraktioner eller genom att medlemmarna sorterar och nyttjar närliggande sopsorteringsstation. Detta minskar den totala mängden blandat avfall vilket kan ge föreningen minskade kostnader för kommunens hämtning.

Endast hushållskemikalier med låg miljöpåverkan för disk, tvätt och rengöring får användas i föreningen. Grävattnet ska återanvändas för bevattning av odlingarna.

Byggmateriell och färg. Medlemmarna informeras om klimatsmarta val genom information på hemsidan.

Plast. Föreningen informerar medlemmarna om nackdelarna med plastanvändning och faran med mikroplaster och undviker engångsartiklar i plast. Medlemmarna uppmanas att ta med egen kopp/mugg till gemensamma samkväm. För fiberduk, regntunnor och övriga trädgårdsartiklar rekommenderas kraftigare och mer hållbara sorter.

Mikroplast är små plastfragment, en nanometer till fem millimeter stora. Plastföremål som hamnar i naturen smulas sönder över tid och bildar mikroplaster som tas upp av grödor, djur och människor.

Scanna streckkoder med Kemikalieappen som visar om produkter innehåller farliga kemikalier. <https://www.sverigeskonsumenter.se/vara-projekt/kemikalieappen>

Vatten

- Kommunalt
- Egen grävd brunn
- Tillgång till sjö och å-vatten för bevattning.
- Kostnad för vatten senaste året

Sopor

fall
området

OMRÅDESBESKRIVNING

Skickas in ifyllt tillsammans med Checklisten för godkännande av miljödiplomering:
miljon@koloni.org, eller Ringvägen 9E, 118 23 Stockholm

Föreningens namn:

Koloniföreningens totalyta kvm

Varav gemensamma grönområden kvm

Antal odlingslotter

Antal stuglotter

Skötselområde med brukaravtal kvm

Gemensamma anläggningar och byggnader

- Föreningshus
- Toaletter, antal: avloppslösning
- Duschar, antal: avloppslösning
- Tvättstuga avloppslösning
- För stugföreningar avloppslösning
- Dansbana/festplats
- Biltrafik inom området... Ja Nej
- Ingångar till området, antal varav med grindar
- Staket/häckar runt området
- Kulturhistoriskt värdefulla hus, trädgårdar, växter, områdets karaktär
- Närhet till sjö/vattendrag
- Närhet till värdefull natur

Trafik

- Gränsar till större väg
- Parkeringsplatser i området, antal:
- Entreprenörer kör i området gånger per vecka

CHECKLISTA FÖR MILJÖDIPLOMERING

Områdesbeskrivning ifyllt	Datum År	Kommentar
Kriterier för miljödiplomering uppfylla		
1. Information till alla medlemmar		
2. Kompostering		
3. Jordförbättring och gödsel		
4. Växtskydd		
5. Biologisk Mångfald		
6. Bevattning vatten och avlopp		
7. Eldning och grillning		
8. Produkter och avfall		

Datum:

Förening:

Föreningens ordförande intygar riktigheten i ovanstående

Namn:

Signatur:

Kontaktperson för kommunikation med Koloniträdgårdsförbundet

Namn:

E-post:

Telefon:

Den ifyllda och undertecknade checklisten mailas in till: miljon@koloni.org
eller skickas till Koloniträdgårdsförbundet, Ringvägen 9E, 118 23 Stockholm

När kriterierna är uppfyllda

Fyll i och skicka in eller e-posta checklisten och områdesbeskrivningen till Koloniträdgårdsförbundet, miljon@koloni.org, eller Koloniträdgårdsförbundet, Ringvägen 9E, 118 23 Stockholm, miljon@koloni.org som kommer en representant från förbundet och besöker er förening för godkännande.

En miljödiplomerad förening gör en uppföljning vart tredje år. För att behålla diplomeringen ska föreningen vart 3:e år checka av att alla kriterierna fortfarande uppfylls. Efter 3 år som diplomerad, kan föreningen gå vidare och samla poäng för högre nivåerna; brons, silver och guld. I samband med årsmötet kan ni besluta om ni vill fortsätta miljöarbetet för att uppnå medaljnivåerna.

DEL 2

Fortsättningsnivåer – brons, silver och guld

Vill ni höja ribban i ert miljöarbete? Ni kanske minns hur roligt det var att ha ett projekt och ett mål. Då kan ni efter tre år fortsätta resan mot brons, silver och guld, en nivå i taget. Här gäller det att samla poäng genom att uppfylla ett antal kriterier inom sex olika ämnesområden. Det finns alltså stora möjligheter att välja vilka åtgärder ni vill satsa på.

Kriterium	Max poäng	Antal poäng
A. Organisation	10	0
B. Odling	10	0
C. Biologisk mångfald	10	0
D. Vatten	10	0
E. Energi, material	10	0
F. Transporter och maskiner	10	0
Brons (35 poäng)	35	0
Silver (45 poäng)	45	0
Guld (55 poäng)	55	0

A. Organisation

B. Odling

C. Biologisk mångfald

D. Vatten

E. Energi, material

F. Transporter och maskiner

Brons

35 poäng för stuglotter, **25 poäng** för odlingslotter. Inom minst tre olika ämnesområdena.

Silver

45 poäng för stuglotter, **35 poäng** för odlingslotter. Inom minst fyra av ämnesområdena.

Guld

55 poäng för stuglotter, **45 poäng** för odlingslotter. Inom minst fem av olika ämnesområdena.

A. ORGANISATION

1. Studieorganisatör (3 p)

Föreningen har en studieansvarig som tar del av regionens och Koloniträdgårdsförbundets utbildningar, inventerar behov och önskemål hos medlemmarna, har kontakt med Studieförbundet och anordnar studiecirkel och föreläsningar om odling och miljö.

2. Odlingrådgivare (2 p)

Föreningen har en odlingsrådgivare som inventerar koloniområdet för att tidigt kunna upptäcka angrepp av skadedjur och sjukdomar på växter, liksom förekomst av invasiva främmande växtarter. Rådgivaren ska i samråd med styrelsen vidta lämpliga åtgärder. Odlingrådgivaren kan även hjälpa till med pH-mätning av jorden i koloniområdet.

Studieorganisatören och odlingsrådgivaren kan vara samma person. Det är funktionen man får poäng för, alltså totalt 5 poäng.

3. Miljöansvarig i föreningen (2 p)

Föreningen utser en miljöansvarig i föreningen. Det behöver inte vara en styrelsemedlem. Miljöansvarig samlar miljögruppen och är kontaktperson för miljöfrågor. Miljöansvarig ansvarar för att nivån på miljödiplomeringen hålls samt driver utvecklingen mot högre medaljnivåer om föreningen så beslutar. Miljöansvarig bidrar till att lokala miljöregler utvecklas i föreningen.

4. Mentorsystem (2 p)

Föreningen utvecklar ett system för introduktion av nya medlemmar genom att de den första tiden tilldelas en mentor eller fadder i föreningen. Det främjar och underlättar både den sociala och praktiska delen av kolonilivet.

5. Ekologiska produkter (2 p)

Vid gemensamma träffar t.ex. årsmöten, fester och arbetsdagar, används egenodlade, närodlade eller ekologiska produkter efter säsong.

6. Bytes- och återvinningsverksamhet (2 p)

Ett aktivt lokalt nätverk ger trygghet, social gemenskap och möjligheter att byta, skänka, få och låna t.ex. överblivet byggmaterial, husgeråd, överskottsskörd och mycket mer. Det kan även vara tillvaratagande av skörd genom gemensam mustning så att så lite som möjligt går till spillo. Vid gemensamma städdagar ordnas loppis och bytesmarknad för ett förbättrat resursutnyttjande och mindre grovsoppantering.

7. Fröbyten, plantbyten (2 p)

Föreningen organiserar årligen frö- och plantbyten, som enskilt evenemang eller i samband med årsmöte, sommarmöte eller höstfest. För att minimera risk för spridning av ohyra, t.ex. sniglar, så finns fakta från Svensk Trädgård i FAKTA-BANKEN som kan länkas till föreningens hemsida.

FAKTA-BANKEN

1. Föreningen erbjuder pH-mätning (1 p)

PH-mätning är en bra utgångspunkt för diskussion om jord och jordförbättring. Föreningen lånar eller köper in en pH-mätare.

2. Gröngödsling – tillämpas av minst 25% av medlemmarna (2 p)

Gröngödslingsväxter förhindrar att jorden ligger bar, samtidigt som jorden tillförs näring och organiskt material. Föreningen informerar om fördelarna med gröngödsling och ger förslag på gröngödslingsväxter t.ex. kvävefixerande baljväxter o lusern. Gröngödslingsfröer kan sambeställas och delas ut i samband med gemensamma aktiviteter samt sås på eventuella lediga lotter.

3. Växtföljd (1 p)

Medlemmarna informeras om fördelarna med växtföljd. Växtföljd i grönsakslandet gör att näringen ges tillbaka till jorden på ett naturligt sätt och motverkar skadedjur och sjukdomar. Odlingsmarken kan delas in i tre till fyra kvarter. Växtföljdsplaner finns på föreningens hemsida.

4. Täckodling – tillämpas av minst 50% av medlemmarna (2 p)

Föreningen informerar om och motiverar medlemmarna att tillämpa täckodling med organiskt växtmaterial som tillför jorden all näring den behöver. Det kan vara gräsklipp eller andra typer av sönderhackade ogräs som tistlar och nässlor. Marktäckning med halm, flis, löv eller ull bevarar också

fuktigheten i jorden, sparar vatten och hindrar ogräs som sprider sig på öppen jord.

5. Flisning (2 p)

Trädgårdsavfall som kvistar och mindre grenar flisas och används som marktäckning i odlingar och på gångar eller komposteras. För flisning finns mindre eldrivna kompostkvarnar eller större maskiner som kan hyras i samband med städdagar.

6. Föreningen vårdar, bevarar och sprider kunskap om gamla kulturväxter (3 p)

En god växtkännedom är eftersträfvärd i föreningen. Gamla kulturväxter är sådana som funnits i odling före 1940. De har unika genetiska egenskaper, berättar om människors levnadsförhållanden i äldre tider och är en självklar del av det lokala biologiska kulturarvet. Läs mer på POM o Grönt kulturarv <https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/programmet-for-odlad-mangfald-pom/>

7. Föreningen informerar medlemmarna om fördelarna med E-plantor och certifierat utsäde (1 p)

E-planta är en kvalitetsmärkning för svenskodlade buskar och träd utvalda för svenskt klimat. De är garanterat art- och sortäkta och fria från plantburna sjukdomar. Vid nyplantering på gemensamma ytor väljs E-märkta plantor, certifierat och ekologiskt utsäde, särskilt vitlök och potatis.

C. BIOLOGISK MÅNGFALD

1. Äng och lieslätter (3 p)

Ängsfloras mångfald av nektarrika blommor gynnar våra viktiga pollinerande insekter. Föreningen väljer ut en del av området till äng. På näringsfattiga marktytor trivs ängsväxter bäst. Frön för blomsteräng, kanske insamlade från vilda blommor och växter lokalt, sås ut fläckvis på ytor av öppen jord på den planerade ängen. Ängen slås med lie, vilket är skonsamt för ängsfloran, en till två gånger per år under växtperioden. Föreningen kan också se till att befintlig ängsmark sköts så att floran bevaras.

2. Brukaravtal med kommunen (3 p)

Föreningen har ett brukaravtal med kommunen och ansvarar för omvårdnad och skötsel av mark i anslutning till koloniområdet. Det främjar en god relation till kommunen och boende i närområdet och kan ge möjligheter till främjande av den biologiska mångfalden så som äng, död ved, stenrösen, fågelholkar och annat.

3. Fågelholkar finns uppsatta i och utanför området (2 p)

Fåglar är både trevliga och nyttiga och äter upp skadegörande insekter. Speciellt när fåglarna har ungar är aptiten god. Locka fåglarna genom att sätta upp holkar i trädgården. Att bygga fågelholkar gemensamt kan

vara en rolig och samlande aktivitet för alla åldrar på gemensamma arbetsdagar.

4. Fågelbad finns på minst 25% av alla lotter (2 p)

Under den varma och torra sommaren kommer småfåglar gärna till ett fågelbad. Fågelbadet bör placeras relativt öppet så att katter inte kan smyga sig på fåglarna, men ej heller långt från skyddande buskage om t.ex. en sparvhök skulle vara framme. Lägg ned lite stenar så hjälper ni även insekterna.

5. Pollinerarbon på minst 75% av alla lotter (3 p)

Antalet pollinerande insekter minskar p.g.a. bekämpningsmedel och monokulturer som ger brist på mat i form av blommande växter. Detta påverkar frukt- och bärsköörden i våra trädgårdar negativt och även världens matproduktion, ekosystem och klimat.

I föreningen sätter vi upp egenbyggda eller inköpta bon för viktiga pollinerare, t.ex. vildbin, solitärbin, fjärilar och humlor. Vi odlar många arter av örter, buskar och träd som blommor från tidig vår till sen höst så att det finns mat under hela säsongen. Vi bevarar vilda blommande växter och tillåter vitklöver och maskrosor att blomma i en bit gräsmatta och

bevarar gärna några nässlor som värdväxter för ägg och larver.

6. Bisamhällen, honungsbin (2 p)

Ett eller flera bisamhällen finns i området, antingen gemensamt i föreningen eller hos enskilda medlemmar. Dock kan allt för många bikupor på ett litet område innebära konkurrens om det inte finns tillräckligt med mat till alla pollinerare.

7. Strategi mot invasiva främmande växtarter (2 p)

Föreningen har kunskap om, regler och en strategi för att hantera och bekämpa invasiva främmande växtarter på ett korrekt sätt. Riktlinjerna finns tydligt formulerade på hemsidan och på anslagstavlor i området.

8. Faunadepåer (3 p)

Artrikedomen gynnas genom stenrösen, gamla träd och buskar, höga stubbar och död ved som får ligga kvar. Medlemmarna informeras om fördelarna med att skapa en liten bio-depå eller faunadepå på en avskild plats i trädgården. Med ökad kunskap om biologisk mångfald förändras och utvecklas skönhetsidealen. En trädgård kan därför få ha ett litet "ostädat" hörn. Kriterierna för den årliga "synen" kan utvecklas med kunskap om detta.

Kardvädd

D. VATTEN

1. Förbud mot vattenspridare (2 p)

Föreningen har i sina ordningsregler förbud mot vattenspridare under sommarens varma dagar då endast ca 10 % av vattnet når växternas rötter. Odlingar som kräver ytvatten, t.ex. såbäddar, groddplantor, nyplanterade plantor och grönsaksodlingar kan bevattnas kl 18 på kvällen och före kl 10 på morgonen avdunstningsförlusterna är minst. Buskar och träd bevattnas med rotvattnare som kopplas på slagen. Då hamnar vattnet direkt där det behövs. Eventuella gräsmattor får inte bevattnas. De tål att torka ut och grönskar igen efter nederbörd.

Droppslang kan läggas ned i rabatter, grönsaksland och jordgubbs- och hallonrader. Genom smart bevattning är vi ett föredöme för det omgivande samhället och visar att kunskapsnivån i vår förening är hög. Samtidigt kan vår vattenförbrukning minska och det är också positivt för föreningens ekonomi.

2. Regnvatten tas tillvara och används för bevattning av odlingarna. (2 p)

Regnvatten tas tillvara och används för bevattning av odlingarna, både vid medlemmarnas stugor och vid för-

eningens gemensamma byggnader. Studiematerialet "Skörda regnvatten" finns tillgängligt på hemsidan via länk till koloni.org och kan användas för en studiecirkel i föreningen.

En årsnederbörd på 700 mm ger 70 kbm vatten om taket är 100 kvm.

3. Gråvattenshantering (3 p)

Allt vatten som använts för disk och tvätt återanvänds till bevattning. Inga avlopp finns på lotterna. Därför är det avgörande att bara använda miljögodkända hushållskemikalier.

E. ENERGI, MATERIAL, AVFALL

1. Energisparande åtgärder (1 p)

Föreningen har i gemensamma lokaler vidtagit energibesparande åtgärder som t.ex. isolering, LED-belysning och rörelsedetektorer.

2. Energival med miljöhänsyn (1 p)

Föreningen köper enbart el från förnybara källor som sol, vind, vatten och biomassa.

3. Solenergi (3 p)

Föreningen har solceller på gemensamma lokaler och solpaneler för varmvatten.

4. Ingen el i föreningen (2 p)

Föreningen har ingen elanslutning.

5. Virke/ Byggmaterial (2 p)

Föreningen och medlemmarna använder naturliga och hållbara material med låg miljöpåverkan t.ex. sten, lera, lin, kork, ull och tegel. Begagnat friskt

virke och byggmaterial återanvänds och vi restaurerar istället för att köpa nytt.

Vi undviker tryckimpregnerat virke, men gör alltid en avvägning mellan livslängd kontra miljö. Ett hållbart alternativ till miljöskadligt tryckimpregnerat virke är kärnvirke av furu, lärk och biofiberbaserat organowood. Gamla tekniker är hållbara. Nedbrytningen av ändträet förhindras om stödkäppar, störor och stolpar förkolas innan de sätts ner i marken. Detta kan t.ex. göras med hjälp av en varmluftspistol.

Om plast används ska den vara av en hållbar kvalitet som håller många år och inte släpper ut mikroplaster.

6. Färg (2 p)

Färger baserade på linolja, slam, lera, silikat och äggoljetempera är mindre

miljöskadliga än färger med akrylat, plast, latex och alkyd med petrokemiskt ursprung och miljö- och hälsoskadliga tillsatser. Vi väljer aldrig vattenbaserade plastfärger, även om de saluförs som miljövänliga, eftersom de avger kemikalier och mikroplaster under lång tid.

7. Engångsmaterial (1 p)

Vid föreningens aktiviteter undviker vi att använda muggar, bestick och andra engångsartiklar av plast. Om engångsmaterial används ska det vara komposterbart. Medlemmarna uppmanas att ta med egen mugg till sammankomster där dryck serveras.

8. Eldningsförbud i föreningen (2 p)

Föreningen tillåter ingen eldning i föreningen utan erbjuder mer hållbara alternativ för trädgårdsavfallet, t.ex. flisning eller container för grövre trädgårdsavfall.

F. TRANSPORTER OCH MASKINER

1. Föreningens gemensamma maskiner (2 p)

Föreningen har enbart hand- eller eldrivna gräsklippare eller maskiner som drivs med miljögodkända bränslen. Idag är akrylatbensin det miljövänligaste alternativet för bensindrivna maskiner.

2. Medlemmarnas egna maskiner, verktyg och redskap (2 p)

Endast el- eller handdrivna gräsklippare, maskiner, verktyg och redskap används på medlemmarnas lotter.

3. Delningstjänst för maskiner, verktyg och redskap (3 p)

Föreningens lånar eller hyr ut maskiner, verktyg och redskap till medlemmarna – en möjlighet som alla tjänar på, men det är viktigt att risken för smittspridning mellan lotterna minimeras. Det undviks genom information och att det finns utrustning för noggrann rengöring av redskapen.

4. Biltrafik (odlingslotter 1 p, stuglotter 3 p)

Biltrafik är inte tillåten inom föreningens område, med undantag för varutransporter, färdtjänst eller utryckningsfordon.

5. Gemensamma inköp och transporter (3 p)

Föreningen och medlemmarna ordnar samåkning och gemensamma inköp och transporter av tunga och skrymmande trädgårdsförnödenheter, t.ex. grus, stallgödsel m.m. för att minska transportererna.

6. Medveten containerpolicy med målet att återvinna på området (1 p)

Föreningens medlemmar komposterar och återvinner sitt eget trädgårdsavfall så bra så att behovet av gemensamma containers har minskat. Detta innebär även en ekonomisk besparing för föreningen.

Koloniträdgårdsförbundet

Studie
främjandet